

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO W 2014 ROKU

Zgodnie z ustawą o statystyce publicznej badania statystyczne statystyki publicznej prowadzi Prezes GUS. W programie badań na rok 2014, ustalonym przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia, ujęte zostały badania mające podstawowe znaczenie dla obserwacji procesów społecznych i gospodarczych kraju. Zakres tematyczny badań zapewnił także realizację zobowiązań informacyjnych Polski, wynikających z naszego członkostwa w organizacjach międzynarodowych, a przede wszystkim w Unii Europejskiej.

Poza programem badań prowadzone były także prace około programowe, mające na celu rzetelne przygotowanie badań statystycznych (w tym wypełnienie zobowiązań regulujących produkcję statystyk europejskich) i rozwój statystyki publicznej, a także prace związane z prowadzeniem krajowych rejestrów urzędowych REGON i TERYT.

I. REALIZACJA PROGRAMU BADAŃ STATYSTYCZNYCH STATYSTYKI PUBLICZNEJ NA 2014 ROK

Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2014 zawierał 250 badań, z tego:

- 160 badań było przeprowadzonych przez służby statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny i urzędy statystyczne),
- 48 badań było przeprowadzonych wspólnie przez Główny Urząd Statystyczny, ministerstwa, Narodowy Bank Polski, Komisję Nadzoru Finansowego i urzędy centralne,
- 42 badania były przeprowadzone przez ministerstwa, Narodowy Bank Polski i urzędy centralne.

Do programu badań na rok 2014 włączono 8 nowych tematów, których realizacja wynikała z zapotrzebowania na dane zarówno ze strony odbiorców krajowych, jak i z zobowiązań międzynarodowych. Siedem tematów: 1.04.08(029) *Struktury organizacyjne związków zawodowych*; 1.23.28(057) *Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków*; 1.25.18(073) *Deprywacja materialna*; 1.26.10(079) *Charakterystyka zasobów budynkowych (Baza budynkowa)* 1.28.09(090) *Rynek dzieł sztuki*; 1.28.10(91) *Badania finansów instytucji kultury*; 1.64.19(218) *Badanie cen nieruchomości mieszkalnych*, było prowadzonych samodzielnie przez Prezesa GUS, badanie 1.65.31(232) *Dane fiskalne na potrzeby nadzoru budżetowego UE* było prowadzone wspólnie z MF.

W 2014 roku zrealizowano 9 badań cyklicznych, 7 była przeprowadzona przez Prezesa GUS: 1.01.15(012) *Odpady wytworzone i zagospodarowane w leśnictwie oraz rybactwie*; 1.04.02(025) *Organizacje pracodawców oraz samorządu gospodarczego i zawodowego*; 1.04.06(027) *Partie polityczne*; 1.23.25(055) *Praca nierejestrowana*; 1.24.02(059) *Struktura wynagrodzeń*; 1.28.07(088) *Uczestnictwo ludności w kulturze*; 1.29.19(103) *Europejskie Ankietowe Badanie Zdrowia*; Badanie 1.04.01(024) – *Fundacje i stowarzyszenia oraz społeczne jednostki Kościoła katolickiego, innych kościołów i związków wyznaniowych* prowadzone było wspólnie z MPiPS; badanie 1.24.05(062) - *Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych*

ubezpieczeniach społecznych i powszechnych ubezpieczeniach zdrowotnych było przeprowadzone przez Szefa Służby Cywilnej.

Wszystkie badania zostały zrealizowane, a informacje wynikowe z badań zostały udostępnione w planowanych terminach.

W realizowanych badaniach i analizach statystycznych duży nacisk był położony na doskonalenie badań, podnoszenie jakości danych źródłowych przekazywanych do celów statystycznych, w szczególności na wykorzystanie danych administracyjnych.

NAJWAŻNIEJSZE PRZEDSIĘWZIĘCIA BADAWCZE ZREALIZOWANE W 2014 ROKU

Rachunki narodowe

W zakresie rachunków narodowych badania prowadzone były w układzie klasyfikacji jednostek według sektorów i podsektorów instytucjonalnych oraz rodzajów działalności PKD (w okresach 2 rocznych i kwartalnych). Zestawiane są roczne i kwartalne rachunki niefinansowe dla wszystkich sektorów instytucjonalnych i finansowe dla sektora instytucji rządowych i samorządowych, roczne rachunki regionalne produktu krajowego brutto, roczne tablice podaży i wykorzystania.

Spśród wielu działań prowadzonych w obszarze rachunków narodowych jak i majątku trwałego oraz nakładów inwestycyjnych należy podkreślić prace wdrażające Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 2010), wprowadzony w życie Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. Podstawowe agregaty, jak produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto, przeliczone zostały wstecz do 1995 roku. Dane opracowane wg zrewidowanej metodologii opublikowane zostały w kraju i przekazane do Eurostatu we wrześniu 2014 roku zgodnie z nowym Programem Transmisji ESA 2010.

W 2014 roku w rachunkach narodowych została również uwzględniona działalność nielegalna, w części dotyczącej prostytucji, narkotyków i przemytu papierosów. Wypełniony został tym samym wymóg zapewnienia kompletności szacunków produktu krajowego brutto (dochodu narodowego brutto), zgodnie z wymogami ESA'95 i ESA'2010 w zakresie uzgodnionym na poziomie Unii Europejskiej.

Podstawowym wskaźnikiem makroekonomicznym charakteryzującym w sposób syntetyczny sytuację gospodarki narodowej jest produkt krajowy brutto (PKB) – kategoria bilansująca rachunek produkcji. W rachunkach niefinansowych przeprowadzono również prace związane z opracowaniem drugiej bardzo ważnej kategorii makroekonomicznej, tj. dochód narodowy brutto (DNB), stanowiący sumę dochodów pierwotnych brutto wytworzonych przez krajowe jednostki instytucjonalne, skorygowanych o saldo dochodów pierwotnych przekazywanych jednostkom krajowym przez nierezydentów i nierezydentom przez jednostki krajowe. Oba te agregaty są opracowywane także w kategorii netto (produkt krajowy netto – PKN oraz dochód narodowy netto – DNN).

Integralną część rachunków narodowych stanowią rachunki finansowe. Rejestrują one transakcje finansowe dotyczące aktywów i pasywów finansowych pomiędzy jednostkami instytucjonalnymi oraz między jednostkami instytucjonalnymi a zagranicą. Rachunki

finansowe w ramach badań prowadzonych przez GUS przedstawiają w okresach rocznych i kwartalnych rodzaje aktywów finansowych wykorzystywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych do zaciągania zobowiązań lub pozyskiwania aktywów.

W 2014 roku obok wstępnych szacunków kwartalnych PKB, publikowanych w terminie 61 dni po kwartale, rozpoczęto regularne prezentowanie tzw. szybkich szacunków kwartalnego PKB w terminie 45 dni po kwartale. W 2014 roku kontynuowane były prace nad rozszerzeniem zakresu opracowywanych danych w terminie t+45 o stronę rozdysponowania PKB.

W 2014 roku trwały również prace, w ramach grupy zadaniowej Eurostatu, nad rozwojem metody szybkiego szacunku kwartalnego PKB w terminie 30 dni po kwartale. Kontynuowana była także tematyka dotycząca dochodów i spożycia indywidualnego gospodarstw domowych. Poziom spożycia indywidualnego i jego relacja do dochodów do dyspozycji brutto jest jednym z istotnych mierników określających sytuację ekonomiczno-bytową społeczeństwa jako całości.

W zakresie rachunków zestawianych według rodzajów działalności przeprowadzono badania dotyczące rachunku podaży i wykorzystania wyrobów i usług (przepływów produktowych).

Przestrzenną specyfikacją rachunków narodowych są rachunki regionalne, w których obliczane są podstawowe kategorie makroekonomiczne w przekroju terytorialnym.

W minionym roku w rachunkach regionalnych przeprowadzone zostały prace związane z wdrożeniem Europejskiego Systemu Rachunków ESA 2010 – zaktualizowana została metodologia obliczeń oraz wykonano przeliczenia retrospektywne szeregów czasowych z rachunków regionalnych. Wdrożony został również zrewidowany Program Transmisji ESA 2010 poprzez zwiększenie zakresu danych z rachunków regionalnych przekazywanych do Eurostatu w tablicach regionalnych Kwestionariusza ESA 2010. Dane dotyczące wstępnych szacunków WDB ogółem w przekroju województw za 2013 rok przesłano do Eurostatu w grudniu 2014 roku. Na ich podstawie opracowane zostały wstępne szacunki produktu krajowego brutto (PKB) według województw za 2013 rok.

Kontynuowane były prace związane z doskonaleniem metodologii obliczeń w cenach stałych w zakresie opracowania metod szacowania regionalnej wartości dodanej brutto (WDB) według rodzajów działalności w cenach stałych. Wykonane zostały także prace dotyczące wykorzystania danych z systemu podatkowego w obliczeniach dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw.

W 2014 roku kontynuowane było badanie rozmiarów szarej gospodarki według regionów, województw i podregionów. Dla podmiotów małych i średnich dokonywane były ogólnopolskie szacunki na podstawie badania na formularzu CBSG/01 – badanie podmiotów małych i średnich. Informacji o podmiotach dużych dostarczyła analiza danych pokontrolnych pozyskanych z Ministerstwa Finansów za lata 2009-2010.

Kontynuowano również międzynarodowe porównanie produktu krajowego brutto prowadzone w ramach europejskiego programu międzynarodowych porównań „Eurostat – OECD PPP Programme”. Podstawę badania stanowiły wskaźniki parytetu siły nabywczej walut (PPP) oraz szacunki PKB wyrażone w jednolitej umownej walucie PPS (Purchasing Parity Standard).

Dla potrzeb PPP zrealizowano dwa badania cen artykułów konsumpcyjnych oraz badanie cen obiektów budowlanych. Przeprowadzono dwa badania rynku w zakresie artykułów konsumpcyjnych oraz badanie rynku maszyn i urządzeń inwestycyjnych, jako prace przygotowawcze do badania cen w 2015 roku. Opracowano kwestionariusz wag wydatków PKB za lata 2011, 2012 i 2013 według nowej metodologii ESA 2010. Dodatkowo opracowano inne dane niezbędne dla przeliczeń agregatów PKB z waluty krajowej na PPS: kwestionariusze CPI, kwestionariusze czynszów, VAT niezwrótnego oraz średnich wynagrodzeń. Dla potrzeb obliczeń wskaźników korekcyjnych wynagrodzeń urzędników Unii Europejskiej przeprowadzono badanie cen najmu mieszkań w agencjach nieruchomości w Warszawie.

Prace były przeprowadzone zgodnie z zasadami metodologicznymi Programu Porównań Europejskich, opracowanymi w ramach „Eurostat – OECD PPP Programme”. Doskonalenie metodologii zostanie udokumentowane w zaktualizowanej Inwentaryzacji PPP, która będzie opracowywana równoległe z Inwentaryzacją dochodu narodowego w III kw. 2015 roku.

Wyniki międzynarodowych porównań za rok 2011 (ostateczne) oraz za lata 2012 i 2013 (wstępne) zostały ogłoszone przez Eurostat w grudniu 2014 roku na stronie internetowej Eurostatu w Statistics Explained.

Kontynuowane były badania środków trwałych i nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej, a także prace nad rachunkami satelitarnymi, które tworzą grupę rachunków wspierających rachunki makroekonomiczne.

Finanse publiczne

Stosownie do zaleceń Unii Europejskiej kontynuowane było badanie dotyczące notyfikacji fiskalnej deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. Badanie to wynika z potrzeb systematycznego naliczania i regularnego składania rocznych raportów do Eurostatu na temat planowanych i rzeczywistych deficytów oraz wysokości długu publicznego według metodologii ESA. W roku 2014 kontynuowane były także prace w zakresie pozostałych statystyk sektora instytucji rządowych i samorządowych, w tym analizy zakresu podmiotowego sektora.

W celu realizacji zadań wynikających z dyrektywy Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 roku w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich, we współpracy z Ministerstwem Finansów były pozyskiwane dane fiskalne na potrzeby nadzoru budżetowego Unii Europejskiej. W ramach nowego badania, GUS opracował dane o zobowiązaniach warunkowych sektora instytucji rządowych i samorządowych o potencjalnie istotnym wpływie na sytuację budżetową oraz na temat udziału sektora instytucji rządowych i samorządowych w kapitale przedsiębiorstw publicznych.

Kontynuowane było również wtórne badanie dotyczące pozyskiwania (kwartalnie i rocznie) danych o operacjach finansowych odnoszących się do państwowego długu publicznego, w tym wynikających z papierów wartościowych, kredytów i pożyczek, depozytów, a także wymagalnych zobowiązań i należności oraz poręczeń i gwarancji według podmiotów wierzycieli lub dłużników.

Szczegółowej obserwacji statystycznej podlegały jednostki sektora samorządu terytorialnego – analiza dokonana była na podstawie prowadzonego w GUS badania „Budżety jednostek samorządu terytorialnego” oraz danych otrzymywanych z Ministerstwa Finansów pochodzących ze sprawozdań budżetowych.

Wyniki przedsiębiorstw niefinansowych

Wyniki badań charakteryzujące działalność przedsiębiorstw niefinansowych są źródłem danych dla rocznych i kwartalnych rachunków narodowych, rachunków regionalnych, informacji o działalności przemysłowej, budowlanej i usługowej. Ocena rezultatów działalności przedsiębiorstw dokonywana jest w oparciu o badania krótkookresowe i roczne.

Badania aktywności gospodarczej metodą testu koniunktury są prowadzone we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej w ramach Zharmonizowanego Programu Unii Europejskiej Badań Koniunktury Gospodarczej i Konsumentów. GUS prezentuje co miesiąc wyniki badań koniunktury gospodarczej zarówno na poziomie kraju, jak i dla poszczególnych województw. Wyniki tych badań, są również przekazywane co miesiąc do Komisji Europejskiej, gdzie są wykorzystywane m.in. do obliczania wskaźnika „European Sentiment Indicator” (ESI), dostarczającego pierwszej, ogólnej informacji o sytuacji gospodarczej w Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje o wynikach finansowych działalności przedsiębiorstw niefinansowych oraz o nakładach na środki trwałe przedsiębiorstw dostarcza kwartalne badanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe obejmujące podmioty o liczbie pracujących 50 i więcej osób – w okresach półrocznych są nim obejmowane również jednostki o liczbie pracujących 10–49 osób.

Podstawowe roczne badanie dostarcza szczegółowych danych o rozmiarach i strukturze działalności przedsiębiorstw i osiągniętych wynikach, w tym o strukturze rodzajowej działalności i jej lokalizacji oraz o inwestycjach i posiadanym majątku. Powyższe informacje są prezentowane w publikacjach GUS m.in. w podziale na klasy wielkości podmiotów, z wyszczególnieniem małych i średnich przedsiębiorstw.

W powiązaniu z powyższym badaniem prowadzona jest też obserwacja działających w Polsce podmiotów z kapitałem zagranicznym oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Polsce posiadających udziały w podmiotach mających siedzibę za granicą. Badaniem objęte są również procesy organizowania się przedsiębiorstw w grupy.

Uzupełnieniem powyższych badań jest panelowe badanie przedsiębiorstw oraz badanie dotyczące wskaźników przedsiębiorczości. W ramach bloku badań przedsiębiorstw niefinansowych prowadzone było badanie inwestycji w instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych wykazujących w bilansach transakcje instrumentami finansowymi.

Rynek finansowy

Związki sfery realnej i rynku finansowego mają coraz większy wpływ na rozwój polskiej gospodarki narodowej, w związku z tym istnieje duże zapotrzebowanie na

opracowania i publikacje z zakresu finansów, w szczególności dotyczące rynku finansowego, jego podmiotów oraz instrumentów.

Badania wtórne o charakterze analityczno-diagnostycznym obejmowały instytucje monetarne i podmioty rynku kapitałowego stanowiące instytucje zaufania publicznego o istotnym wpływie na finanse państwa i podmiotów prywatnych. Resort statystyki publicznej wykorzystuje część danych z administracyjnych systemów informacyjnych i z baz banku centralnego do badania procesów, zjawisk i czynników kształtujących sytuację bieżącą i średniookresowe trendy na rynku finansowym. W 2014 roku diagnostyczne, retrospektywne badania obejmowały: sektor bankowy, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz rynek ubezpieczeniowy.

Badania pierwotne, których celem jest obserwacja statystyczna działalności, majątku i źródeł jego finansowania oraz wyników finansowych podmiotów pośrednictwa kredytowego, towarzystw funduszy inwestycyjnych, przedsiębiorstw prowadzących działalność faktoringową i leasingową, były kontynuowane i rozwijane w 2014 roku.

Uwarunkowania makroekonomiczne, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne, mają znaczący wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych w Polsce. W związku z tym kontynuowane były także prace nad analizą oraz publikacjami dotyczącymi zagadnień makroekonomicznych, w tym dotyczące metodologii analizy struktury wzrostu gospodarczego. Rozwijana była również metodologia badania cyklu koniunkturalnego i koniunktury gospodarczej, z wykorzystaniem metod makroekonomicznych.

Nauka, technika i społeczeństwo informacyjne

W 2014 roku kontynuowano prace związane z przygotowaniem, w pełni zgodnego z unijnymi wymogami, badania działalności badawczo-rozwojowej (uwzględniającego pozyskanie informacji o środkach asygnowanych na prace badawcze i rozwojowe). Kontynuowane było również badanie innowacji w przemyśle i w sektorze usług w celu uzyskania wiedzy o innowacyjności polskiej gospodarki.

W badaniach z dziedziny nauki i techniki dodatkowymi źródłami informacji były dane z zakresu ochrony własności intelektualnej, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki ochrony własności przemysłowej w Polsce, pozyskiwane z systemu informacyjnego Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

W celu określenia poziomu dostępu i wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach oraz w gospodarstwach domowych prowadzone były badania wskaźników społeczeństwa informacyjnego.

W minionym roku po raz pierwszy pozyskano z Urzędu Komunikacji Elektronicznej dane dotyczące liczby usług dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz liczby budynków osiągalnych przez systemy telekomunikacyjne.

Kontynuowano badania produkcji, zatrudnienia i handlu zagranicznego w zakresie wysokiej techniki, badanie usług opartych na wiedzy, badanie zasobów ludzkich dla nauki i techniki, biotechnologii oraz nanotechnologii.

Z kolei wyniki badania innowacyjności są jednym z głównych składników opracowywanego przez Komisję Europejską zbioru wskaźników, służących do prowadzenia polityki gospodarczej i naukowo-technicznej (European Innovation Scoreboard - EIS).

Działalność rolnicza i leśna

Zasadniczymi obszarami badawczymi z dziedziny rolnictwa były, jak co roku, zagadnienia charakteryzujące wyjściową bazę produkcyjną rolnictwa, tj. dotyczące użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów, a także plonów i zbiorów upraw rolnych i ogrodnich oraz wielkości, struktury pogłowia i produkcji zwierząt gospodarskich.

Podstawowym założeniem przy opracowywaniu tematyki badań rolniczych na 2014 r. było dostosowywanie prowadzonych badań do zmieniających się potrzeb krajowych i zagranicznych odbiorców informacji, w tym wypełnienie wymogów Eurostatu.

W 2014 roku prowadzone były prace związane z analizą i upowszechnianiem danych z badania struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonego w 2013 r. Realizowano również zadania, których celem było uzupełnienie bazy danych, uzyskanych bezpośrednio od respondentów, danymi administracyjnymi. Przy współpracy Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ-PIB) została naliczona unijna typologia gospodarstw rolnych. Nieidentyfikowalne dane jednostkowe z badania wraz z raportem metodologicznym zostały przekazane do Eurostatu.

Ważnym zadaniem w 2014 roku było dalsze doskonalenie i aktualizacja operatu niezbędnego do prowadzenia reprezentacyjnych badań rolniczych oraz kontynuowanie badania koniunktury w gospodarstwach rolnych.

W zakresie produkcji roślinnej przeprowadzono wszystkie badania, w tym biometryczne badania reprezentacyjne plonów zbóż ozimych oraz plonów ziemniaków.

W ramach bloku tematycznego dotyczącego produkcji zwierzęcej zrealizowano wszystkie zaplanowane stałe badania pogłowia bydła, trzody chlewnej i innych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej. Jak co roku, badane były wielkości skupu ważniejszych produktów rolnych (na tej podstawie wyliczane są ceny skupu) oraz ceny targowiskowe produktów rolnych.

Rachunki ekonomiczne rolnictwa opracowywane były we współpracy z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowym Instytutem Badawczym. Badanie to pozwoliło na określenie m. in. wkładu rolnictwa do gospodarki narodowej w sposób spójny z rachunkami narodowymi, charakterystykę zmian zachodzących w rolnictwie w porównaniu do rolnictwa w krajach Unii Europejskiej.

Zrealizowano również wszystkie stałe badania w zakresie środków produkcji w rolnictwie i ochrony roślin, tj. zużycia nawozów mineralnych, wapniowych i naturalnych, dostaw na rynek krajowy pasz, środków ochrony roślin i nawozów mineralnych.

W związku z udziałem w pracach grupy roboczej Eurostatu „Rolnictwo i Środowisko”, w oparciu o projekt Alterra zainicjowane zostały działania związane z opracowaniem wskaźników rolno-środowiskowych w zakresie wydalania azotu i fosforu przez zwierzęta gospodarskie oraz bilansu azotu.

W minionym roku dotychczasowe kierunki badań z zakresu leśnictwa realizowano zgodnie z potrzebami krajowych i zagranicznych odbiorców danych statystycznych, priorytetami określonymi w krajowym prawodawstwie leśnym i ekologicznym oraz zaleceniami międzynarodowymi.

Kontynuowano również pracę metodologiczną nad rachunkami satelitarnymi leśnictwa, w dostosowaniu do inicjowanych przez Eurostat działań zgodnie z nowymi wymaganiami w tym zakresie. W ramach tych prac w 2014 roku do Eurostatu przekazano

dane monetarne dotyczące rachunków ekonomicznych leśnictwa i pozyskiwania drewna za 2012 rok.

Działalność przemysłowa

Badania produkcji przemysłowej prowadzone metodą przedsiębiorstw dotyczyły poziomu, dynamiki i struktury produkcji sprzedanej w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą zaliczaną według PKD do sekcji B „Górnictwo i wydobywanie”, sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe”, sekcji D „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powie-trze do układów klimatyzacyjnych” i sekcji E „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W 2014 roku w zakresie działalności przemysłowej realizowane było miesięczne badanie obrotu i nowych zamówień w przemyśle w podziale na krajowy i niekrajowy, z wyodrębnieniem strefy Euro. Wskaźnik nowych zamówień jest jednym z elementów tzw. wskaźnika wyprzedzającego, pozwalającego ocenić przyszłą produkcję i pokazuje rozwój popytu na wyroby i usługi przemysłowe w wybranych działach sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”.

Badanie produkcji sprzedanej oraz obrotu realizowane było zgodnie z wymogami rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 z dnia 19 maja 1998 r. dotyczącego krótkoterminowych statystyk (Dz. U. L 162, 05.06.1998 r., Polskie wydanie specjalne Rozdział 13 Tom 20 str. 291) z uwzględnieniem rozporządzenia (WE) nr 1158/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lipca 2005 r. zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1165/98 (Dz. U. UE L 191, 22.07.2005 r.) oraz Rozporządzenia (WE) nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r.

Kontynuowany był także podział produkcji sprzedanej i obrotu na 5 głównych grupowań przemysłowych tj.: na dobra zaopatrzeniowe, inwestycyjne, konsumpcyjne trwałe, konsumpcyjne nietrwałe i dobra związane z energią. W dalszym ciągu realizowano badanie produkcji przemysłowej metodą rodzaju działalności.

Badania produkcji prowadzone metodą wyrobów dostarczały informacji na temat ilości produkcji wytworzonej i sprzedanej (badania miesięczne i roczne) oraz wartości produkcji sprzedanej (badania roczne) wybranych wyrobów przemysłowych, reprezentujących wszystkie rodzaje działalności przemysłowych.

W minionym roku, we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, kontynuowane było badanie obejmujące skup i produkcję mleka oraz przetworów mlecznych, przeprowadzone zgodnie z wymogami Unii Europejskiej.

Działalność budowlana

Statystyka działalności budowlanej obejmuje produkcję budowlano-montażową podmiotów gospodarczych sektora publicznego i prywatnego realizowaną w kraju i za granicą przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane oraz koszty produkcji budowlano-montażowej wykonanej na terenie kraju. Obejmuje ona również wydane pozwolenia na budowę obiektów budowlanych oraz efekty rzeczowe działalności budowlanej, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa mieszkaniowego.

Badania powyższe są prowadzone zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1165/98 z dnia 19 maja 1998 r. dotyczącym krótkoterminowych statystyk i są podstawą opracowywania podstawowych wskaźników wykorzystywanych zarówno do bieżącej, jak i długookresowej charakterystyki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i kształtowania polityki regionalnej szczególnie w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

Pozyskiwane co kwartał dane stanowią podstawę do ustalania ceny 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania i ogłaszania tego wskaźnika przez Prezesa GUS.

Rynek materiałowy i paliwowo-energetyczny

W 2014 roku tematyka badań w obszarze rynku materiałowego i paliwowo-energetycznego ukierunkowana była na zapewnienie pełnego zakresu informacji niezbędnych do analiz związanych z gospodarowaniem materiałami, surowcami, paliwami i energią, poprzez rozpoznanie rozmiarów i struktury podaży oraz wielkości i charakterystyki popytu.

Kontynuowane były prace związane z dostosowywaniem statystyki energii do wymagań zintegrowanej polityki klimatyczno-energetycznej („Polityka energetyczna Polski do 2030 r.”, Strategia „Europa 2020”) i zapisów dyrektyw: 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej i ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.) oraz zapisów Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 431/2014 z dnia 24 kwietnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008 w sprawie statystyki energii w odniesieniu do wdrażania rocznych statystyk dotyczących zużycia energii w gospodarstwach domowych i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 538/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 691/2011 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska.

Ważnym zadaniem z zakresu statystyki energii było przeprowadzenia prac zmierzających do ustanowienia jednolitych zasad metodycznych zbierania i prezentowania danych o energii ze źródeł odnawialnych.

Realizowano prace związane z opracowaniem zeszytu metodycznego „Zasady metodyczne badań statystycznych z zakresu energii ze źródeł odnawialnych”. Kontynuowane były prace dostosowujące metodologię badań w zakresie zużycia energii finalnej (w tym ze źródeł odnawialnych) w gospodarstwach domowych do zmieniających się regulacji prawnych Unii Europejskiej.

W ramach programu „Inteligentna Energia dla Europy” prowadzone były prace związane z realizacją kolejnej edycji projektu ODYSSEE-MURE 2012, którego celem jest zapewnienie kompleksowego monitorowania trendów zużycia energii, efektywności zużycia energii i skuteczności polityki na rzecz efektywności energetycznej wg sektorów.

Stan i ochrona środowiska

Tematyka badań prowadzonych w 2014 roku uwzględniała potrzeby związane z krajowymi programami ochrony środowiska i polityki ekologicznej, a także z programami rozwoju i współpracy w dziedzinie statystyki ochrony środowiska sformułowanymi przez organizacje międzynarodowe.

Prowadzono prace nad rozszerzeniem informacji ekologicznej z podsystemów Państwowego Monitoringu Środowiska Inspekcji Ochrony Środowiska oraz kontynuowano prace mające na celu jej dostosowywanie do standardów Unii Europejskiej, OECD, ONZ i wymogów Europejskiej Agencji Środowiska.

W minionym roku opracowano i przekazano do Komisji Europejskiej (Eurostatu) dane dotyczące wytwarzania i zagospodarowania odpadów, wymagane przez rozporządzenie (WE) nr 2150/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. w sprawie statystyk odpadów.

Przekazano także dane z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na potrzeby wspólnego kwestionariusza OECD i Eurostatu JQ-IW (Joined Questionnaire – Inland Water). Opracowano również kwestionariusz Eurostatu REQ (Regional Environmental Questionnaire) obejmujący szeroki zakres danych z obszarów tematycznych w zakresie: wody, odpadów komunalnych, użytkowania terenu, transportu, energii.

W 2014 roku GUS przeprowadził po raz pierwszy, realizowane dotychczas przez Ministerstwo Środowiska, badanie dotyczące kosztów bieżących poniesionych na ochronę środowiska w jednostkach z określonych sekcji PKD.

W związku z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 691/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska (Dz. Urz. UE. L 192, 22.07.2011, str. 1) opracowany został rachunek przepływów materialnych (MFA) oraz rachunek emisji do powietrza (AEA).

Rok 2014 był rokiem intensywnych prac przygotowawczych do opracowania nowych modułów rachunków środowiskowych. Rozpoczęto prace nad projektem pilotażowym z zakresu modułu EGSS, którego celem jest opracowanie metodologii zestawiania tego rachunku. Rozwijana była również metodologia rachunków PEFA, dla którego zrealizowano projekt pilotażowy w latach 2010-2011. Zakończono prace nad projektem pilotażowym dotyczącym modułu EPEA.

Działalność transportowa, łączność

Tematyka badań statystycznych, dostosowana do specyfiki każdego rodzaju transportu, obejmuje elementy warunkujące działalność transportową, tj. zagadnienia dotyczące sieci transportowych i potencjału przewozowego oraz efekty działania transportu, czyli wykonywane usługi w wymiarze ilościowym i wartościowym. Na usługi te składają się: przewozy ładunków, przewozy pasażerów, przeładunki i inne usługi prowadzone w portach.

W 2014 roku rozszerzono badanie transportu kolejowego o dodatkowe informacje dotyczące sieci kolejowej oraz pracy taboru kolejowego, a w badaniu transportu drogowego zwiększono częstotliwość otrzymywania z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zestawów danych o pojazdach samochodowych zarejestrowanych, pochodzących z centralnej ewidencji pojazdów.

W badaniu transportu wodnego śródlądowego dodatkowo zebrano informacje dotyczące liczby pracujących w żegludze śródlądowej. Badanie transportu morskiego zostało rozszerzone o dane dotyczące zdolności przeładunkowej portów morskich na potrzeby programowania, monitorowania i ewaluacji polityki spójności realizowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Prowadzono również prace metodologiczne nad rachunkiem satelitarnym gospodarki morskiej. Kontynuowane były działania nad utworzeniem tematycznej bazy danych „Gospodarka morską”, w której znajdzie się kompletny zasób informacji o gospodarce morskiej, w tym o transporcie morskim i przybrzeżnym.

Ponadto w 2014 roku zakończone zostały prace metodologiczne dotyczące ustalania zewnętrznych kosztów transportu drogowego oraz uszeregowania przewozów w pozostałych rodzajach transportu pod kątem generowanych przez nie kosztów zewnętrznych.

Stosunki gospodarcze z zagranicą

Statystyką objęte są zagadnienia związane z międzynarodową wymianą zarówno towarów, jak i usług. W zakresie statystyki handlu zagranicznego, dotyczącej towarów, prowadzone są badania oparte na wykorzystywaniu danych pochodzących z dwóch równoległe funkcjonujących systemów: EXTRASTAT, INTRASTAT.

Badania w ramach ww. systemów były kontynuowane z jednoczesnym wprowadzaniem stosownych modyfikacji, wynikających z regulacji Unii Europejskiej. Systemowe połączenie danych pochodzących z tych badań pozwala na utworzenie jednolitego zbioru danych statystycznych o międzynarodowym handlu towarami, opartego na wspólnej dla obu systemów metodologii Departamentu Statystyki ONZ.

W 2014 roku kontynuowane było również badanie z zakresu międzynarodowego handlu usługami mające na celu pozyskanie i opracowanie informacji o obrotach usługowych z tytułu międzynarodowego nabycia usług od nierezydentów oraz dostarczenia usług nierezydentom przez rezydentów w podziale na rodzaj usługi oraz kraj kontrahenta lub organizację międzynarodową.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2014 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2014 (Dz. U z 2014 r., poz. 385) uchylone zostało „Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski” w miejsce którego, w związku z reorganizacją i integracją badań z zakresu ruchu turystycznego, wprowadzono dwa nowe badania, tj.: „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej” oraz „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach”.

Statystyka cen

Badaniami objęte są ceny w rolnictwie ceny producentów wyrobów i usług w przemyśle, transporcie, gospodarce magazynowej, telekomunikacji, leśnictwie i rybactwie, ceny producentów usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, ceny robót budowlano-montażowych i obiektów budowlanych, robót i obiektów drogowych i mostowych, ceny towarów i usług konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych, ceny w handlu

zagranicznym, w tym indeksy cen eksportu i importu, ceny nieruchomości oraz badanie wskaźnika inflacji bazowej.

Ze szczególnym zainteresowaniem oczekiwane są wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych wykorzystywane między innymi do obliczania przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia realnego brutto. Stosownie do wymogów Eurostatu, metodologia badania cen detalicznych jest na bieżąco dostosowywana do standardów europejskich, co umożliwia obliczanie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych, niezbędnych do porównań międzynarodowych.

W ramach badania cen detalicznych, w 2014 roku wdrożono nową, rozszerzoną klasyfikację COICOP, wykorzystywaną w obliczeniach wskaźników cen konsumpcyjnych oraz zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Komisji (UE) nr 93/2013 z dnia 1 lutego 2013 roku ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 2494/95 dotyczącego zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych w odniesieniu do ustanawiania wskaźników cen mieszkań i domów mieszkalnych zajmowanych przez właściciela (Dz. Urz. UE L33, 02.02.2013 r., str. 14), GUS w 2014 roku prowadził prace polegające na opracowaniu metodologii oraz statystycznego systemu wskaźników cen mieszkań i domów nabywanych przez gospodarstwa domowe (OOH). W 2014 roku po raz pierwszy przekazano do Eurostatu kwartalne wskaźniki OOH za okres I kw. 2010 – III kw. 2014 przy podstawie 2010=100 oraz systemy wag niezbędne do ich naliczenia za lata 2010-2014.

Wyniki badania cen detalicznych, podobnie jak w poprzednich latach, były wykorzystywane w badaniach prowadzonych przez NBP, mających na celu ocenę procesów inflacyjnych w gospodarce i prognozowanie tendencji inflacyjnych, niezbędnych dla realizacji polityki pieniężnej.

W dalszym ciągu realizowano badanie dotyczące cen producentów usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie informatyki, architektury i inżynierii, badań i analiz technicznych, reklamy, rekrutacji pracowników, działalności ochroniarskiej.

Kontynuowano również prace mające na celu opracowanie metodologii i rozpoczęcie regularnego obliczania i publikowania wskaźników zmian cen dla wybranych kategorii nieruchomości.

Badaniami cen objęte były także ceny skupu produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze prowadzące skup bezpośrednio od producentów, ceny produktów rolnych uzyskiwane przez rolników na targowiskach, ceny wybranych użytków rolnych i dzierżaw w podziale na grunty dobre, średnie i słabe, a także relacje cen.

Rynek pracy

Badania aktywności ekonomicznej ludności i popytu na pracę w 2014 roku dostarczyły informacji, które pozwoliły na wieloaspektowe analizy i oceny sytuacji na rynku pracy. Szczególnie istotne jest rozpoznanie sytuacji na poziomie lokalnych rynków pracy, które charakteryzują się często bardzo odmiennymi warunkami. Comiesięczną charakterystykę lokalnych rynków pracy umożliwiło badanie bezrobotnych i poszukujących

pracy zarejestrowanych w urzędach pracy. Kwartalne badanie popytu na pracę prowadzone metodą reprezentacyjną obejmujące podmioty gospodarki narodowej, zatrudniające jedną lub więcej osób, dostarczyło informacji na temat popytu zrealizowanego i niezrealizowanego według zawodów oraz nowoutworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy w okresie sprawozdawczym według cech charakteryzujących zakłady pracy, a mianowicie rozmieszczenie przestrzenne, sektory własnościowe, rodzaje działalności oraz wielkość jednostek.

W ramach badań rynku pracy w 2014 roku kontynuowane było badanie wtórne „Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy”. W ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) zrealizowano dwa badania modułowe „Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków” oraz krajowe badanie „Nietypowe formy zatrudnienia i praca nierejestrowana”.

Z kolei w ramach badania struktury gospodarstw rolnych przedstawione zostały wyniki dotyczące ludności pracującej w rolnictwie, m. in. w publikacji „Charakterystyka gospodarstw rolnych”.

Do oceny stanu oraz możliwości śledzenia zmian w zakresie zagrożeń na stanowiskach pracy, jak co roku, posłużyło badanie warunków pracy, które obejmowało podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 osób i więcej. Kolejnymi badaniami z zakresu szeroko rozumianych warunków pracy, kontynuowanymi przez GUS w 2014 roku były badania: wypadków przy pracy, czasu pracy oraz strajków.

Wynagrodzenia, koszty pracy i świadczenia społeczne

Zbierane dane o wynagrodzeniach i zatrudnieniu pozwoliły na obliczanie przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw i w pozostałych jednostkach gospodarki. Informacje o wynagrodzeniach wykorzystywane są w wielu regulacjach prawnych, które uzależniają wielkości określonych świadczeń finansowych czy też rozwiązań podatkowych od poziomu przeciętnych wynagrodzeń. Kolejna edycja badania struktury wynagrodzeń według zawodów pozwoli na analizę wynagrodzeń w Polsce w odniesieniu do wykształcenia, wieku, stażu pracy, położenia geograficznego, wielkości zakładu i sekcji PKD.

W 2014 roku nadal opracowywany był indeks kosztów zatrudnienia (kwartalnie), który pokazuje kształtowanie się kosztu zatrudnienia na godzinę przepracowaną, ponoszonego przez pracodawcę w krótkim okresie czasu. Ponadto dokonywane były roczne szacunki kosztów pracy.

Badanie świadczeń społecznych: emerytalno-rentowych, przedemerytalnych, rodzinnych oraz pozostałych świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pozaubezpieczeniowych, było prowadzone w 2014 roku na podstawie danych z administracyjnych systemów informacyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Gospodarka społeczna

W roku 2014 zrealizowane były badania ludności, dotyczące korzystania przez gospodarstwa domowe i ich członków z pomocy i usług dostarczanych przez podmioty gospodarki społecznej, jak również zaangażowania w działalność tych podmiotów.

Przeprowadzona została druga edycja badania wybranych typów organizacji pozarządowych oraz prowadzących działalność społeczną jednostek kościołów i innych związków wyznaniowych, w zakresie współpracy, zarządzania i ich działalności informacyjnej. Kontynuowano również badanie podmiotów nowej gospodarki społecznej (nowej ekonomii społecznej), które objęło swym zakresem podmiotowym centra integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej oraz zakłady aktywności zawodowej.

W minionym roku została udostępniona kompleksowa analiza wyników poprzedniej edycji badań ww. rodzajów organizacji w postaci publikacji „Trzeci sektor w Polsce”. Po ponad 10-letniej przerwie, GUS zrealizował badanie związków zawodowych. Głównym celem tego badania było wypełnienie luki informacyjnej o potencjale około 15 tys. podmiotów gospodarki narodowej.

Przeprowadzono również kolejną edycję cyklicznego badania kapitału ludzkiego, które umożliwiło pozyskanie informacji na temat zmian zachodzących w Polsce w obszarze edukacji, zdrowia, rynku pracy, kultury oraz nauki, technologii i innowacyjności, a także na temat ekonomicznych oraz społecznych uwarunkowań rozwoju kapitału ludzkiego.

Ludność, procesy demograficzne

Badania statystyczne planowane do realizacji w 2014 roku były zgodne z kierunkowymi założeniami społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz rekomendacjami Unii Europejskiej.

W 2014 roku, zostały opracowane i wydane kolejne publikacje analityczno-tabelaryczne z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011). Udostępniono także wyniki spisu wraz z raportem jakości dla potrzeb Komisji Europejskiej, zgodnie z rozporządzeniem WE Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 roku w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. L 218, 13.08.2008 r., str. 14). Kontynuowane były również prace w zakresie udostępnienia danych z NSP 2011 użytkownikom krajowym i zagranicznym.

Prowadzone były prace nad uzupełnieniem zakresu informacyjnego tematycznej bazy danych „Demografia”. Dane zawarte w bazie stwarzają możliwość prowadzenia analiz wspierających ocenę procesów demograficznych i w pewnym zakresie także społecznych, zachodzących w Polsce.

Zasadniczymi obszarami badawczymi z zakresu demografii były, jak co roku, zagadnienia dotyczące bieżącej obserwacji zjawisk określanych mianem ruchu naturalnego ludności. W 2014 roku została opracowana i upowszechniona prognoza ludności na lata 2014–2020.

Dynamicznie rozwijające się procesy migracyjne uzasadniały kontynuację badań migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności. W ramach badania migracji zagranicznych kontynuowano również prace nad szacunkami faktycznej emigracji Polaków za granicę (krótko- i długookresowej) oraz imigracji cudzoziemców do Polski. Prowadzone były również

prace metodologiczne w obszarze migracji zagranicznych w celu wykonania zobowiązań wynikających z rozporządzenia nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady.

W minionym roku Polska wykonała zobowiązanie wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1269/2013 w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie demografii.

Ponadto w 2014 roku były prowadzone prace metodologiczne nad metodami szacowania stanów i struktury ludności według rozmieszczenia terytorialnego, co jest związane z przewidywanym brakiem informacji o miejscu zamieszkania osób w związku z mającym wejść w życie w 2016 roku art. 74, art. 75 oraz art. 78 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. Nr 217, poz. 1427, z późn. zm.).

Warunki bytu ludności, rodzina, pomoc społeczna

Dane uzyskane z badań realizowanych w ramach tego obszaru badawczego stanowią bazę informacyjną dla kompleksowych ocen i analiz poziomu życia.

Podstawowym źródłem informacji w obszarze warunków bytu ludności było reprezentacyjne badanie budżetów gospodarstw domowych, które dostarczają danych o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności oraz o warunkach mieszkaniowych i wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. Obserwacją statystyczną objęte były prywatne gospodarstwa domowe.

Zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej kontynuowane było „Europejskie badanie dochodów i warunków życia ludności – EU-SILC”, które realizowane jest metodą czteroletniego panelu rotacyjnego. Przyjęcie przez wszystkie kraje realizujące EU-SILC zharmonizowanej metodologii badania pozwoliło na pozyskanie porównywalnych na poziomie Unii danych i analizę wyżej wymienionych zjawisk również na poziomie europejskim. W ramach EU-SILC prowadzone są również badania modułowe, których tematyka odpowiada na aktualne zapotrzebowanie organów Unii Europejskiej. W 2014 roku dodatkowy zestaw pytań modułowych dotyczył deprivacji materialnej.

W 2014 roku kontynuowane było również reprezentacyjne badanie kondycji gospodarstw domowych (postaw konsumentów). Uzupełnieniem informacji na temat jakości i warunków życia ludności były wyniki przeprowadzonego w 2013 roku badania budżetu czasu.

Tematykę warunków bytu ludności wzbogaciło także badanie wtórne dotyczące oddziaływania procesów inflacyjnych na kształtowanie się popytu konsumpcyjnego, skłonności do oszczędzania i zadłużania się gospodarstw domowych z uwzględnieniem ich czynników ekonomiczno-demograficznych w korelacji ze zmianami występującymi w obszarze cen konsumpcyjnych (badanie prowadzone we współpracy z NBP).

Kontynuowane było również wtórne badanie zjawiska ubóstwa i procesów wykluczenia społecznego, z wykorzystaniem wyników badań budżetów gospodarstw domowych oraz badania EU-SILC.

Ponadto doceniając wagę informacji o rodzinie, GUS prowadził badania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Badanie dostarczyło informacji na temat liczby i typu jednostek zapewniających opiekę, liczby i cech społeczno-demograficznych wychowanków, dla których organizowana była pomoc w takiej formie, przyczyn opuszczenia placówek.

W związku z regulacją prawną wspierającą rodziny w wychowaniu i opiece nad najmłodszymi dziećmi, poprzez wprowadzenie rozwiązań pozwalających na godzenie życia zawodowego z rodzinnym, badaniem zostały objęte żłobki i kluby dziecięce.

W minionym roku kontynuowana była obserwacja statystyczna stacjonarnych zakładów pomocy społecznej. Prowadzone badanie pozwoliło na monitorowanie zmian ilościowych i jakościowych infrastruktury pomocy społecznej, opis działalności placówek i innych form pomocy, zatrudnionej kadry medycznej, a także na określenie liczby osób korzystających z opieki oraz ich charakterystykę pod względem cech społeczno-demograficznych.

W 2014 roku realizowane było badanie beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, oparte w głównej mierze na administracyjnych źródłach, przede wszystkim na zbiorach Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej. Poczawszy od 2014 roku realizowane również było badanie „Świadczenia na rzecz rodziny”, w którym wykorzystano dane administracyjne z Krajowego Systemu Monitoringu Świadczeń Rodzinnych.

Powstała kolejna edycja dokładnej mapy skupisk gmin o największym zapotrzebowaniu na pomoc społeczną, ze względu na niskie dochody. W zestawie wyników wiele uwagi poświęcono dzieciom w rodzinach z niskimi dochodami.

Kontynuacja obserwacji beneficjentów pomocy społecznej została wzbogacona o dane o osobach bezrobotnych, pozyskane z powiatowych urzędów pracy oraz zbiory danych o świadczeniobiorcach świadczeń z systemów emerytalno-rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Statystyka edukacji

Statystyka edukacji oparta jest o dane zawarte w Systemie Informacji Oświatowej (SIO), prowadzonym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), obejmującym placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz sprawozdawczość GUS w zakresie szkół wyższych.

W 2014 roku kontynuowane było badanie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz form opieki nad dziećmi i młodzieżą, mające na celu uzyskanie danych charakteryzujących edukację dzieci i młodzieży, prowadzoną przez podmioty objęte systemem oświaty, określenie warunków kształcenia i obserwację przepływu dzieci i młodzieży przez system szkolny oraz uzyskanie informacji o zakresie uzupełniania edukacji przez dorosłych w systemie szkolnym.

Prowadzone było również badanie szkół wyższych i ich finansów, którego celem było uzyskanie danych o działalności szkół wyższych oraz instytutach naukowych i badawczych, prowadzących studia doktoranckie i kształcenie podyplomowe.

W związku z tym, kontynuowane były prace metodologiczne związane z uczeniem się przez całe życie, dotyczące m.in. przygotowania badania instytucji szkoleniowych. Opracowana została koncepcja badania Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Ponadto były prowadzone prace nad metodami analizy zbiorów i tworzenia statystyk na podstawie danych ze zmodyfikowanego Systemu Informacji Oświatowej, jak również prace nad metodologią pozyskiwania danych jednostkowych, o studentach, nauczycielach i uczelniach.

Prowadzone były również prace metodologiczne dotyczące rachunku satelitarnego edukacji, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych.

Statystyka kultury

Jak co roku realizowane były badania stałe, które swym zakresem obejmują jednostki prowadzące regularną działalność sceniczną i kulturalną.

Po raz kolejny przeprowadzono badanie masowych imprez artystyczno-rozrywkowych, które dostarczyło informacji na temat liczby imprez, ich rodzajów, organizatorów, częstotliwości oraz uczestników, a zebrane dane były istotnym dopełnieniem wielkości charakteryzujących aktywność kulturalną, zarówno podmiotów organizujących, jak i odbiorców imprez.

Prowadzono dalsze prace nad rozpoznaniem istniejących administracyjnych i poza administracyjnych źródeł danych. W ramach Międzyresortowego Zespołu Metodologicznego ds. Statystyki Kultury kontynuowano działania zmierzające do wypracowania systemu integracji sprawozdawczych i administracyjnych źródeł danych o kulturze oraz sposobów prezentacji usług kulturalnych pozwalającej podmiotom samorządowym na kompleksową ocenę działalności w tej sferze.

Ponadto w 2014 roku było przeprowadzone nowe, kwartalne badanie finansów instytucji kultury. Badanie to obejmowało państwowe i samorządowe instytucje kultury mające osobowość prawną, bez względu na liczbę pracujących.

Zdrowie i ochrona zdrowia

Statystyka zdrowia i ochrony zdrowia dostarcza informacji o stanie zdrowia ludności, potrzebach zdrowotnych i stopniu ich zaspokojenia ze strony placówek świadczących usługi medyczne.

Kontynuowano obserwację statystyczną podmiotów udzielających świadczeń z zakresu opieki zdrowotnej, która dotyczyła placówek o różnych formach organizacyjnych i na różnych poziomach opieki, bez względu na formę własności, jak i źródła finansowania usług zdrowotnych. Badaniami objęto opiekę zdrowotną ambulatoryjną (podstawową i specjalistyczną), szpitalną, długoterminową, leczenie uzdrowiskowe, ratownictwo medyczne, działalność sanitarną, a także opiekę prowadzoną przez indywidualne i grupowe praktyki lekarskie.

W 2014 roku kontynuowano prace nad dostosowaniem metodologii badań, w tym narzędzi badawczych oraz sposobu prezentowania wyników zgodnie z aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi, tj. ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618) oraz innymi aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w Polsce. Istotnym stałym elementem prac było również objęcie obserwacją statystyczną nowych elementów funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej.

Informacje o stanie zdrowia ludności, w tym dane o zachorowalności, GUS pozyskuje corocznie z badań własnych, ze źródeł administracyjnych i z rejestrów. Najpełniejszy zestaw danych charakteryzujących stan zdrowia Polaków dostarczyło reprezentacyjne Europejskie Ankiety Badanie Zdrowia (EHIS), które przeprowadzono pod koniec 2014 roku.

Realizacja badania stanowiła wypełnienie obowiązków nałożonych przez Rozporządzenie Komisji (UE) nr 141/2013 z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1338/2008.

Dodatkowych informacji o stanie zdrowia ludności Polski w zakresie podstawowych wskaźników dostarczył specjalny moduł zdrowia włączony na stałe do badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). Dopelnieniem informacji na temat zdrowia były wyniki cyklicznego ankietowego badania „Ochrona zdrowia w gospodarstwach domowych”, które przeprowadzono na początku 2014 roku.

Opracowano również coroczny Narodowy Rachunek Zdrowia dostarczający informacji o wydatkach poniesionych na ochronę zdrowia od wszystkich płatników, w powiązaniu z dostawcami usług zdrowotnych i realizowanymi funkcjami. Narodowy Rachunek Zdrowia został opracowany w oparciu o wspólną metodologię Eurostatu, OECD i WHO, a jego wyniki w postaci Wspólnego Kwestionariusza przekazano tym organizacjom. Kontynuowano również pracę metodologiczną „Doskonalenie metodologii rachunku zdrowia”, która koncentrowała się na dostosowaniu nowej międzynarodowej metodologii Narodowych Rachunków Zdrowia (System of Health Accounts 2011 – SHA 2011) do warunków polskiego systemu opieki zdrowotnej. W 2014 roku pilotażowo opracowano Narodowy Rachunek Zdrowia według obu metodologii: SHA 1.0 i SHA 2011 – w wersji uproszczonej.

Turystyka i sport

Intensywny rozwój turystyki powoduje, że odgrywa ona znaczącą rolę w generowaniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej. W celu zapewnienia niezbędnych danych, wdrożone zostało rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 roku w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki, uchylającym dyrektywę Rady 95/57/WE (Dz. U. L 192, 22.07.2011 r., Polskie wydanie Tom 54 str. 17). GUS realizuje badania statystyczne w dziedzinie turystyki, dotyczące charakterystyki i wykorzystania turystycznej bazy noclegowej, a od 2014 roku również badanie popytu turystycznego.

Comiesięcznym badaniem objęte są turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych. W 2014 roku kontynuowane było roczne, reprezentacyjne badanie jednostek zakwaterowania turystycznego posiadających 9 i mniej miejsc noclegowych.

W 2014 roku przeprowadzono prace analityczne oparte na wynikach kolejnej edycji badania zrealizowanego w 2013 roku pt. „Turystyka i wypoczynek w gospodarstwach domowych”.

Na mocy porozumienia pomiędzy GUS, Narodowym Bankiem Polskim i Ministerstwem Sportu i Turystyki od 2014 roku służby statystyki publicznej realizują badania zintegrowane z zakresu podróży:

- 1.30.17 Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej;
- 1.30.18 Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach.

Badanie ruchu granicznego, od momentu włączenia Polski do tzw. strefy Schengen do końca 2013 roku, obejmowało wyłącznie przejścia graniczne zlokalizowane na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej. W ramach integracji badań w 2014 roku podjęto badanie ruchu granicznego pojazdów i osób również na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej.

We współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki w 2014 roku kontynuowane było badanie z zakresu działalności polskich związków sportowych, które dostarcza informacji m.in. o zawodnikach, w tym reprezentantach Polski, sędziach sportowych i kadrze szkoleniowej.

Działalność handlowa, hotelarska, gastronomiczna i inne wybrane rodzaje działalności usługowych

Badania prowadzone w obszarze handlu stanowiły podstawę do przygotowania ilościowo-jakościowych wskaźników i analiz statystycznych obrazujących całokształt aktualnej sytuacji w działalności związanej z obrotem towarowym oraz jej tendencje rozwojowe.

Na podstawie prowadzonych badań statystycznych dotyczących działalności handlowej opracowane zostały informacje o infrastrukturze handlowej, strukturze sprzedaży detalicznej i hurtowej oraz obrocie przedsiębiorstw handlowych.

Podobnie jak w latach ubiegłych, badane były również jednostki prowadzące działalność gastronomiczną w celu uzyskania danych o sieci gastronomicznej, świadczonych usługach gastronomicznych oraz o wielkości przychodów z tej działalności.

W zakresie wybranych rodzajów działalności usługowych kontynuowano pozyskiwanie informacji charakteryzujących ekonomiczne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie obsługi nieruchomości, informacji, działalności profesjonalnej i technicznej, działalności w zakresie administrowania i działalności wspierającej oraz pozostałej działalności usługowej, w tym w szczególności odnośnie generowania dochodu narodowego, czy tworzenia nowych miejsc pracy. Ponadto, w związku ze wzrostem znaczenia usług związanych z obsługą działalności gospodarczej przeprowadzono badanie, którego celem było pozyskanie informacji odnośnie obrotów uzyskanych przez podmioty prowadzące te działalności według produktu oraz kierunków ich rozdysponowania.

Badania regionalne

Zadania realizowane w 2014 roku w obszarze statystyki regionalnej polegały w szczególności na identyfikacji regionalnych potrzeb informacyjnych odbiorców oraz gromadzeniu, opracowywaniu i udostępnianiu danych, w tym zapewnienie danych niezbędnych do opracowywania strategii i programów rozwoju regionalnego oraz monitoringu i ewaluacji zawartych w nich celów, z uwzględnieniem programowania nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

W 2014 roku kontynuowane były badania:

- zróżnicowania poziomu i dynamiki rozwoju regionalnego – badanie zapewnia informacje potrzebne do monitorowania zmian poziomu i dynamiki rozwoju regionalnego oraz analiz zróżnicowania regionalnego;

- statystyczny system informacyjny o miastach – dostarczający informacje do obserwacji zmian zachodzących w polskich miastach z uwzględnieniem zapotrzebowania krajowego i międzynarodowego;
- statystyczny system informacyjny obszarów wiejskich – integrujący dane charakteryzujące obszary wiejskie w zakresie zjawisk społecznych i gospodarczych oraz umożliwiający analizę stopnia rozwoju gospodarczego i poziomu życia na obszarach wiejskich;
- audyt miejski – zapewniający dane do europejskiego programu monitoringu miast „Sub-national statistics on NUTS 3 and city level” (poprzednio „Urban Audit”).

Kontynuowane były również działania związane z modernizacją, rozwojem i zasilaniem Banku Danych Lokalnych (BDL). Podejmowane prace rozwojowe dotyczyły głównie metod graficznej wizualizacji danych, w tym w układach geoprzestrzennych, a także wyposażenia systemu udostępniania danych z Banku w narzędzia analityczne. Prowadzono również prace nad poszerzaniem zakresu tematycznego danych prezentowanych w BDL.

II. REALIZACJA INNYCH PRAC STATYSTYCZNYCH W 2014 ROKU

Operaty statystyczne

Operat do badań statystycznych stanowi wykaz wybranych według określonych cech jednostek prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz osób fizycznych będących podmiotami obserwacji statystycznej wraz z ich identyfikacją adresową. W GUS prowadzone są następujące systemy, których celem jest zapewnienie spójności operatów do badań realizowanych zgodnie z programem badań:

- System Jednostek Statystycznych (SJS), w skład którego wchodzi:
 - podmioty gospodarki narodowej wraz z ich jednostkami lokalnymi – w ramach Bazy Jednostek Statystycznych (BJS),
 - jednostki prawne prowadzące gospodarstwa rolne wraz z gospodarstwami rolnymi w ramach Operatu do Badań Rolniczych (OdBR).
 - System Jednostek do Badań Społecznych (SJBS), obejmujący mieszkania i osoby zamieszkałe w tych mieszkaniach.

Począwszy od 2009 roku, prowadzona jest coroczna wymiana danych o wielonarodowych grupach przedsiębiorstw zawartych w rejestrze EuroGrup (EGR) pomiędzy GUS a Eurostat w celu lepszego tworzenia statystyk na poziomie globalnym. W 2014 roku Eurostat udostępnił krajom członkowskim Serwis Identyfikacyjny (EGR IS) do którego przekazują dane identyfikacyjne o krajowych jednostkach prawnych należących do wielonarodowych grup przedsiębiorstw w celu nadania im unikalnych numerów identyfikacyjnych.

System Jednostek do Badań Społecznych zapewnia informacje służące tworzeniu operatów podmiotów do badań statystycznych dotyczących osób objętych programem badań statystycznych statystyki publicznej. W 2014 roku system został wykorzystany do tworzenia operatów dla wybranych badań społecznych.

W ramach prac nad udoskonaleniem operatów w 2014 roku zrealizowane zostały prace w zakresie:

- rozpoznania kolejnych systemów administracyjnych do zasilania Systemu Jednostek Statystycznych i Systemu Jednostek do Badań Społecznych;
- rozszerzenia zakresu informacyjnego w Operacie do Badań Społecznych;
- poprawy spójności identyfikacyjnej Systemu Jednostek Statystycznych ze zbiorami administracyjnymi;
- zwiększenia częstotliwości pozyskiwania danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu zapewnienia lepszej aktualności SJS.

W celu umożliwienia przestrzennej wizualizacji wyników badań statystycznych, System Jednostek do Badań Społecznych został uzupełniony o atrybuty przestrzenne – współrzędne geograficzne X,Y (punkty adresowe). W tym celu wykorzystane zostały wcześniej przygotowane przestrzenne bazy punktów adresowych dla budynków mieszkalnych z krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT), które ponadto zostały uzupełnione danymi z innych źródeł.

Dostosowanie badań do wymogów Unii Europejskiej

Zadania zrealizowane przez GUS w 2014 roku dotyczące dostosowania badań statystycznych do wymogów Unii Europejskiej wpisywały się w niektóre cele strategiczne polskiej statystyki publicznej zaprezentowane w dokumencie „Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do roku 2017” istotne z perspektywy europejskiej. Są one zgodne z celami wytyczonymi dla statystyki europejskiej w „Europejskim programie statystycznym 2013-2017”, których uszczegółowienie znalazło się w „Rocznym programie prac statystycznych Komisji na 2014 rok”. Swoje odbicie miały także w badaniach ujętych w „Programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2014”, jak również w pracach statystycznych „Polskiej statystyki publicznej 2014”, integrując ściśle działania statystyki polskiej z działaniami statystyki europejskiej.

Prace metodologiczne

Prowadzenie prac metodologicznych w 2014 r. miało na celu zapewnienie rzetelnego przygotowania badań statystycznych, tworzenia systemu informacji statystycznej odpowiadającego aktualnym potrzebom informacyjnym państwa i społeczeństwa oraz realizacji zobowiązań międzynarodowych.

W 2014 roku realizowano 65 prac metodologicznych, w tym 59 prac podjętych w latach poprzednich oraz 6 prac nowych. Wśród nowych prac metodologicznych znajdowały się tematy poświęcone:

- analizie możliwości wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych w badaniach dotyczących przedsiębiorstw i ludności;
- doskonaleniu metodologii badania „Polacy i Polonia na świecie” przede wszystkim poprzez dokonanie oceny możliwości pozyskiwania oraz weryfikowania danych dotyczących organizacji oraz instytucji polskich i polonijnych za granicą;
- doskonaleniu metodologii zintegrowanych badań statystycznych w zakresie podróży;
- analizie źródeł informacji i danych dotyczących funkcjonowania służb ratowniczych;

- powiązaniu podziału administracyjnego kraju ze strukturą terytorialną Kościoła Katolickiego (diecezje) w celu przedstawienia informacji o przynależności wyznaniowej zebranych w ramach Narodowego Spisu Powszechnego 2011;
- opracowaniu kosztorysów modelowych dla obiektów mostowych wykorzystywanych jako systemy wagowe w badaniu cen.

W 2014 roku zakończono realizację 29 prac metodologicznych, pozostałe tematy będą kontynuowane w kolejnych latach. Wśród prac zakończonych na szczególną uwagę zasługują prace dotyczące:

- opracowania metodologii badania szarej gospodarki w dużych podmiotach gospodarczych;
- identyfikacji oraz prostej kwantyfikacji zewnętrznych kosztów transportu samochodowego, a także określenia i ustalenia źródeł pozyskiwania danych oraz wypracowania zasad metodologicznych do szacowania zewnętrznych kosztów transportu;
- identyfikacji podmiotów związanych z transportem intermodalnym w Polsce oraz przygotowania badania w zakresie działalności gospodarczej tych jednostek;
- opracowania kosztorysów modelowych dla obiektów mostowych wykorzystywanych jako systemy wagowe w badaniu cen;
- zbadania możliwości wykorzystania istniejących źródeł administracyjnych w celu wspomaganie realizowanych badań w obszarze rynku pracy;
- wypracowania nowej metody szacowania nakładów pracy w rolnictwie oraz nowej metody wyznaczania liczby osób pracujących w rolnictwie w okresach międzypisowych na potrzeby rachunków narodowych;
- przygotowania narzędzi badawczych do badania „Zasobność gospodarstw domowych”, którego celem jest rozpoznanie sytuacji materialnej gospodarstw domowych, oraz sprawdzenia możliwości wykorzystania metodologii stosowanej przez Europejski Bank Centralny w badaniu "Household Finance and Consumption Survey";
- wprowadzenia do kwartalnych rachunków PKB metody benchmarkingu, polegającej na zapewnieniu spójności szeregów danych rocznych z szeregami o większej częstotliwości;
- wypracowania metodologii liczenia wskaźnika produkcji sektora usług dla Polski, który umożliwi ocenę rozwoju tego sektora działalności;
- rozszerzenia zakresu informacji dotyczących podmiotów rynku usług płatniczych w Polsce;
- opracowania metodologii modułu badania podatków związanych ze środowiskiem zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej w ramach ekonomicznych rachunków środowiska;
- opracowania metodologii rachunku satelitarnego edukacji;
- pozyskiwania danych z dziedziny oświaty i wychowania z informatycznego Systemu Informacji Oświatowej (SIO) i ich prezentacji w krajowej statystyce publicznej oraz przekazywania danych o edukacji do organizacji międzynarodowych;
- przygotowania metodologii oraz narzędzi badawczych do pozyskiwania danych o losach zawodowych absolwentów szkół wyższych.

Klasyfikacje

Klasyfikacje i nomenklatury ogólnostatystyczne umożliwiają wymianę informacji na poziomie światowym, europejskim i krajowym oraz dokonywanie bezpośrednich porównań międzynarodowych. W 2014 roku były kontynuowane prace związane z tworzeniem, weryfikacją i z upowszechnianiem klasyfikacji: Nomenklatury Scalonej CN, Listy PRODCOM oraz Polskiej Klasyfikacji Wytrobów i Usług (PKWiU 2015).

Wykorzystanie danych z systemów informacyjnych administracji publicznej

W zakresie systemów informacyjnych administracji publicznej prace prowadzone w GUS wpisywały się w działania podejmowane w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS), którego elementem jest polska statystyka publiczna.

W 2014 roku dane administracyjne były wykorzystywane, często jako jedyne źródła, do budowy i aktualizacji operatów do: badań gospodarczych, badań gospodarstw rolnych i badań społecznych. W tym celu pozyskane zostały dane z systemów: MSW, MF, NFZ, ZUS, KRUS, ARiMR, Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, GUGiK, urzędów marszałkowskich.

W badaniach realizowanych na podstawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2014, dane ze źródeł administracyjnych wykorzystane zostały w 135 spośród 208 tematów badawczych prowadzonych lub współprowadzonych przez Prezesa GUS, co stanowiło 64,9%.

W obszarze szerszego wykorzystania danych administracyjnych w statystyce publicznej

w minionym roku prowadzone były prace nad modernizacją bazy wiedzy o zewnętrznych – wtórnych źródłach danych dla statystyki – systemach informacyjnych administracji publicznej, która jest wykorzystywana na etapie projektowania badań statystycznych. Zaprojektowano, zbudowano i przeprowadzono testy nowego narzędzia do zbierania i gromadzenia metainformacji o prowadzonych, wdrażanych i projektowanych systemach informacyjnych administracji publicznej.

Działania rozwojowe statystyki publicznej

W 2014 roku trwały intensywne prace zmierzające do szeroko rozumianego rozwoju statystyki publicznej. Wśród najważniejszych należy wymienić:

- REALIZACJĘ PROJEKTU SEKTOROWEGO SYSTEM INFORMACYJNY STATYSTYKI PUBLICZNEJ – 2 (SISP-2)

Projekt „System Informacyjny Statystyki Publicznej–2” (SISP-2) stanowi merytoryczne uzupełnienie projektu „System Informacyjny Statystyki Publicznej” (SISP) i będzie wypełniał cele priorytetów 1 i 2, które były określone w Planie Informatyzacji Państwa, tj. będzie stanowił wkład w unowocześnienie Państwa Polskiego, uczynienie go bardziej przyjaznym dla obywateli i podmiotów gospodarczych oraz w racjonalizację wydatków administracji publicznej na rzecz jej informatyzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Realizacja projektu SISP–2 przewidziana była od IV kw. 2013 r. do końca 2014 r., natomiast dla wybranych zadań będzie trwała do 31 lipca 2015 r. (aneks nr 2/KSI SIMIK POIG.07.01.00-00-023-/13-00 podpisany 30 grudnia 2014 roku).

Wybrane zadania wzmocnią osiągnięte wskaźniki rezultatu projektu oraz uzupełniają merytorycznie zadania projektu, którego celem w ramach e-Statystyki jest zwiększenie ilości usług świadczonych klientom zewnętrznym poprzez uruchomienie platform i systemów umożliwiających świadczenie dodatkowych elektronicznych usług publicznych. Projekt SISP-2 zakładał zrealizowanie w 2014 roku następujących zadań:

- Budowa aplikacji Repozytorium Standardów Informacyjnych (RSI),
 - Modernizacja systemu REGON i TERYT (MRT),
 - Budowa aplikacji Systemu Informacji Skierowującej (SISk),
 - Budowa Systemu Informacji Skierowującej (SISk – Informatoria),
 - Budowa aplikacji Dziedziny Baz Danych (DBD) – ANEKS,
 - Budowa aplikacji GUS-SDMX,
 - Rozbudowa Ośrodków Przetwarzania Danych (CPD),
 - Modernizacja sieci LAN w jednostkach statystyki publicznej wraz z zapewnieniem dostępu do Internetu.
- **WDRAŻANIE „KONCEPCJI ORGANIZACJI BADAŃ STATYSTYCZNYCH”**

W 2013 roku GUS przystąpił do realizacji Fazy 1 podejścia do Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych (ZSRBS). Na potrzeby prac wdrożeniowych została opracowana oraz zatwierdzona przez Prezesa GUS koncepcja organizacji badań statystycznych – ZSRBS.

Głównym celem Programu ZSRBS jest zwiększenie efektywności procesu produkcji statystycznej oraz towarzyszących mu procesów organizacyjnych i koordynacyjnych umożliwiając innowacyjne i sprawniejsze funkcjonowanie polskiej statystyki publicznej, stanowiącej jeden z podstawowych, publicznych systemów składających się na system informacyjny państwa. Natomiast celami szczegółowymi programu są:

- opracowanie Zintegrowanego Modelu Realizacji Badań Statystycznych;
- wdrożenie, w oparciu o Zintegrowany Model Realizacji Badań Statystycznych, Zintegrowanego Systemu Realizacji Badań Statystycznych jako kompleksowego systemu, którego integralnymi składnikami, w szczególności są:
 - struktura organizacyjna wraz z ludźmi, którzy mają określone role w ramach tej struktury,
 - procesy pracy,
 - środowisko informatyczne.

W 2014 roku zrealizowane zostały działania priorytetowe Fazy 1 Programu:

- wykonanie metodyki diagnozowania potrzeb użytkowników;
- wykonanie analizy możliwości poprawienia komunikacji ze światem zewnętrznym;
- analiza możliwości integracji zbieranych danych;
- powołanie zarządzeniem wewnętrznym Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego Zespołu ds. prac analitycznych, opartego na połączonych zasobach departamentów i urzędów statystycznych.

- **ROZSZERZENIE FUNKCJONALNOŚCI SYSTEMU PORTAL GEOSTATYSTYCZNY (PGS)**

W 2014 roku rozpoczęła się rozbudowa Portalu Geostatystycznego w ramach projektu „Portal Geostatystyczny – Faza II”, który jest kontynuacją projektów „Portal Geostatystyczny – Faza I” oraz „Analityczna Baza Mikrodanych – ABM”, wykonanych w trakcie realizacji

Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (PSR 2010) i Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011). W dniu 3 listopada 2014 roku podpisano porozumienie (nr POIG.07.01.00-00-066/14/00) pomiędzy GUS i Władzą Wdrażającą Programy Europejskie (obecnie Centrum Projektów Polska Cyfrowa) o dofinansowaniu projektu „Portal Geostatystyczny – Faza II” w ramach 7. osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

W ramach projektu w 2014 roku podpisane zostały umowy na:

- przygotowanie studium wykonalności na potrzeby zawarcia porozumienia o dofinansowanie dla projektu „Portal Geostatystyczny – Faza II” (zrealizowano w 2014 roku);
- świadczenie usług eksperckich w projekcie „Portal Geostatystyczny – Faza II” w zakresie geoinformatyki i analiz przestrzennych, w zakresie baz i hurtowni danych oraz business intelligence oraz w zakresie infrastruktury technicznej i architektury systemu (zrealizowano w 80% w 2014 roku);
- świadczenie usług sekretarza projektu „Portal Geostatystyczny – Faza II” (usługa świadczona przez cały czas trwania projektu).

Pozostałe działania będą realizowane w 2015 roku. Termin zakończenia prac w projekcie planowany jest na 31 sierpnia 2015 roku.

- **ROZWÓJ NARZĘDZIA DO MONITOROWANIA POLITYKI ROZWOJU POD NAZWĄ: STRATEG**

Zasoby bazy STRATEG są na bieżąco uzupełniane i uaktualniane. W 2014 roku przeprowadzono 9 aktualizacji danych, a w końcu roku system gromadził ok. 1580 wskaźników, tj. ok. 4 mln rekordów (łącznie z wymiarami i poziomami terytorialnymi). Oznacza to uzupełnienie systemu o ok. 880 wskaźników (w większości ze strategii wojewódzkich), tj. o ok. 1 mln rekordów w stosunku do stanu na 30 września 2013 roku. W 2014 roku zrealizowano prace, mające na celu wzbogacanie zasobów informacyjnych oraz doskonalenie funkcjonalności systemu.

- **PROGRAM OPERACYJNY POMOC TECHNICZNA 2007-2013**

W ramach działania 2.2 „Infrastruktura informatyczna” w okresie od 1 czerwca 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku realizowano projekt „Rozbudowa infrastruktury informatycznej na rzecz rozwoju systemu STRATEG”. Celem projektu była rozbudowa infrastruktury informatycznej na rzecz doskonalenia i rozwoju zasobów informacyjnych systemu STRATEG oraz opracowania rozwiązań ułatwiających korzystanie z zawartości i funkcjonalności systemu.

W ramach działania 3.1 „Wsparcie instytucji zaangażowanych w realizację NSRO” w 2014 roku kontynuowano, rozpoczęty w lutym 2013 r., projekt „Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020”. Zakończenie projektu planowane jest na koniec grudnia 2015 roku. W zakresie zadań Projektu w 2014 roku:

- zakończono realizację 6 prac badawczych mających na celu pozyskanie informacji niezbędnych do procesu monitorowania i ewaluacji polityki spójności w perspektywie

finansowej 2007-2013 oraz programowania, monitorowania i ewaluacji polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020;

- w ramach systemu monitorowania procesów rozwojowych i celów strategicznych polityki rozwoju oraz realizacji polityki spójności zasilono system monitorowania rozwoju STRATEG zestawem informacji dotyczących krajowych programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;
- podjęto realizację 10 nowych prac badawczych mających na celu pozyskanie informacji niezbędnych do procesu monitorowania i ewaluacji polityki spójności, zaprezentowano wyniki 2 zrealizowanych prac badawczych, tj.: „Dezagregacja danych dotyczących nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność badawczą i rozwojową (B+R) oraz personel B+R na poziom podregionów (NTS 3)”, „Badanie obrotu uszlachetniającego w wymianie międzynarodowej dla potrzeb rachunków narodowych”.

Udostępnianie wynikowych informacji statystycznych

W 2014 roku plan wydawniczy GUS zakładał wydanie 133 tytułów, z czego wydano 131 tytułów oraz 4 pozycje pozaplanowe i 6 pozycji z planu 2013. Łącznie w 2014 roku wydano 141 pozycji wydawniczych. Z dwóch pozycji, które nie zostały wydane: 1 ukaze się w I półroczu 2015 roku, a z jednej pozycji zrezygnowano.

Na stronie internetowej GUS zamieszczane były informacje o zasobach i formach udostępniania danych statystycznych oraz wydawnictwach statystycznych, prezentowano tytułowe plany wydawnicze GUS i urzędów statystycznych (w wersji polskiej i angielskiej) oraz zamieszczano comiesięczną informację o publikacjach ukazujących się w danym miesiącu. Informacje przekazywano również do redakcji prasowych biorących udział w konferencjach prasowych Prezesa GUS oraz do innych środków masowego przekazu.

W Internecie dostępne są następujące bazy i rejestry: Bank Danych Lokalnych, Biuletyn Standardu Upowszechniania Danych (The Special Data Dissemination Standard – SDDS), Handel Zagraniczny, Demografia, krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej (REGON), krajowy rejestr urzędowy podziału terytorialnego kraju (TERYT).

W 2014 roku w GUS zorganizowano 12 ogólnie dostępnych, comiesięcznych konferencji prasowych, na temat sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Uczestniczyło w nich łącznie 140 dziennikarzy, którym przekazano 130 tytułów notatek informacyjnych oraz 29 tytułów publikacji. Każda konferencja prasowa była rejestrowana oraz transmitowana bezpośrednio do urzędów statystycznych za pomocą łączy internetowych.

W ramach bezpośredniej obsługi informacyjnej środków masowego przekazu GUS realizował zamówienia dziennikarzy na informacje statystyczne. W minionym roku przesłano ok. 400 pisemnych odpowiedzi (e-mail, poczta) na zapytania odnośnie poszukiwanych danych statystycznych i wyjaśnień metodologicznych. Zdecydowana większość zamówień realizowana była na bieżąco, podczas rozmów telefonicznych (ok. 9,5 tys.).

W 2014 roku odbyło się również 121 spotkań tematycznych a Rzecznik Prasowy Prezesa GUS przesłał do mediów za pomocą e-maila i faksem 26 „pilnych informacji”. Dotyczyły one ważnych wydarzeń z zakresu statystyki publicznej, terminów publikacji danych oraz opracowań i publikacji GUS. Łącznie zrealizowano 121 wysyłek do mediów (informacje bieżące, informacje sygnałne oraz komunikaty i obwieszczenia Prezesa GUS).

Opracowano i rozpowszechniono 25 tytułów informacji bieżących – wyników wstępnych (8 tytułów opracowywanych w cyklach miesięcznych, 6 – kwartalnych, 1 – półroczna, 10 – rocznych). Rozpowszechniono również 104 komunikaty Prezesa GUS oraz 30 tytułów Informacji sygnałnych. Rzecznik Prasowy Prezesa GUS udzielił 120 wywiadów, a eksperci w urzędach statystycznych udzielili ponad 270 wywiadów. W 2014 roku w prasie ogólnopolskiej na dane GUS powoływano się ponad 3,5 tys. razy, w prasie regionalnej ponad 1,7 tys. razy, a w Internecie około 6,5 tys. razy.

W minionym roku w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi GUS prowadził obsługę informacyjną m. in.: ONZ, ILO, IMF, UNESCO, FAO, WHO, UNICEF, EC, Eurostat, OECD, poprzez bezpłatne udostępnianie danych statystycznych, w uzgodnionych terminach oraz ustalonych formach. Ponadto znaczna część danych przekazywana jest prywatnym odbiorcom zagranicznym (506 zamówień w 2014 r.). W 2014 roku przesłano do Eurostatu, głównego odbiorcy danych statystycznych, 2.057 plików z danymi, które dotyczyły wszystkich dziedzin badań statystycznych.

Współpraca międzynarodowa w dziedzinie statystyki

Współpraca międzynarodowa była realizowana na podstawie obowiązujących ustaw, rozporządzeń i umów międzynarodowych, a także zgodnie z zatwierdzoną przez Prezesa GUS koncepcją zawartą w dokumencie w „Kierunkami współpracy międzynarodowej w świetle rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 roku” i polega na wypełnianiu zobowiązań regulujących produkcję statystyk europejskich oraz promocji polskiej statystyki publicznej. Działanie te były realizowane poprzez stały i aktywny udział polskich ekspertów w pracach legislacyjnych prowadzonych w ramach ESS na różnych poziomach decyzyjnych Unii Europejskiej, w inicjatywach i przedsięwzięciach Eurostat-u i organizacji międzynarodowych dotyczących opracowywania nowych metodologii i wskaźników oraz metod upowszechniania i publikowania informacji statystycznych, udział w programach współpracy rozwojowej koordynowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz w programach dotyczących obszaru współpracy transgranicznej koordynowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, a także w inicjatywach Banku Światowego, w projektach realizowanych w ramach współpracy transgranicznej, regionalnej i dwustronnej mających na celu budowę spójnego systemu infrastruktury statystycznej.

Współpraca w ramach Unii Europejskiej

W 2014 roku współpraca w ramach Unii Europejskiej koncentrowała się na pracach legislacyjnych oraz realizacji priorytetów Europejskiego Programu Statystycznego na lata 2013-2017 (EPS 2013-2017) w ramach drugiego rocznego programu AWP 2014. Ponadto przedstawiciele polskiej statystyki brali udział w inicjatywach i międzynarodowych konsultacjach, aktywnie uczestniczą w grupach roboczych i zadaniowych oraz konferencjach i seminariach.

Infrastruktura teleinformatyczna statystyki publicznej

W 2014 roku zadania statutowe służb statystyki publicznej realizowano w oparciu o korporacyjną sieć informatyczną GUS, stanowiska pracy statystyków (ponad 1.800 szt.

wirtualnych stacji roboczych oraz blisko 7.000 szt. komputerów i notebooków), sieć ankieterów (około 1.400 szt. terminali mobilnych) i około 700 pracujących w sieci w jednostkach służb statystyki publicznej serwerów.

Utrzymanie infrastruktury teleinformatycznej obejmowało administrowanie usługami, oprogramowaniem, sprzętem i użytkownikami, serwisowanie sprzętu oraz realizację szkoleń informatycznych; priorytetowym zadaniem jest utrzymanie i rozwój systemów sprawozdawczości elektronicznej.

W minionym roku w Portalu Sprawozdawczym udostępnionych zostało 160 typów formularzy elektronicznych on-line do gromadzenia danych na potrzeby badań statystycznych. Obecnie rejestrowanych jest ok 2,9 mln sprawozdań w formie elektronicznej, konto posiada ok. 665 tys. podmiotów sprawozdawczych.

Kontynuowano wdrażanie metody wywiadu telefonicznego CATI w badaniach statystycznych (w badaniach z obszaru rolnictwa oraz badań społecznych), natomiast do realizacji ankietowych badań statystycznych stosowano metodę wywiadu bezpośredniego z rejestracją danych w formie elektronicznej (CAPI). Do zarządzania pracą ankieterów terenowych (metoda CAPI) w 2014 roku wykorzystywany był system AnkietyGUS. Umożliwiło to przydzielanie i śledzenie postępu pracy ankieterów, a także monitorowanie przepływu danych na urządzeniach mobilnych.

Do obsługi i zarządzania badaniami ankietowymi, w których dane pozyskiwane są z wielu źródeł (telefonicznie (CATI), w trybie wywiadu bezpośredniego (PAPI) i przez Internet (CAWI)) wykorzystywany był system AnkietyManager sterujący przepływem informacji pomiędzy wyżej wymienionymi źródłami.

W celu zwiększenia innowacyjności i sprawności funkcjonowania polskiej statystyki w ramach realizowanych prac w projektach System Informacyjny Statystyki Publicznej (SISP) i System Informacyjny Statystyki Publicznej – 2 (SISP-2) zostały uruchomione nowe usługi elektroniczne.

Działalność szkoleniowa

Działalność szkoleniowa opierała się na rocznym planie szkoleń i dotyczyła podniesienia jakości badań statystycznych oraz kompetencji pracowników w zakresie prowadzenia analiz, opracowywania publikacji i wyników badań oraz korzystania z narzędzi informatycznych. Szkolenia miały formę praktyk, staży, warsztatów, szkoleń specjalistycznych, kursów językowych, szkoleń e-learningowych oraz dofinansowania kosztów kształcenia.

III. PRACE ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM KRAJOWYCH REJESTRÓW URZĘDOWYCH REGON I TERYT

Prezes Głównego urzędu Statystycznego prowadzi krajowe rejestry urzędowe:

- 1) podmiotów gospodarki narodowej (REGON),
- 2) podziału terytorialnego kraju (TERYT).

Zadania są wykonywane przez Prezesa GUS w ramach odrębnego od statystyki publicznej systemu informacyjnego administracji publicznej. Zbierane i gromadzone

w krajowych rejestrach urzędowych informacje nie są danymi statystycznymi, nie podlegają rygorom poufności i tajemnicy statystycznej (z wyjątkiem art.42 ust. 1 pkt 7 ustawy).

W REGON są ujmowane informacje o osobach prawnych, jednostkach organizacyjnych nie mających osobowości prawnej oraz osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

TERYT obejmuje systemy:

- 1) identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego,
- 2) identyfikatorów i nazw miejscowości,
- 3) rejonów statystycznych i obwodów spisowych,
- 4) identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań.

Prowadzono comiesięczną aktualizację rejestru REGON w zakresie numerów identyfikacji podatkowej (NIP), a także kontynuowano współpracę z resortami w zakresie pobierania zbiorów danych.

IV. INFORMACJA DOTYCZĄCA WYKONANIA BUDŻETU GUS (CZĘŚĆ 58 BUDŻETU PAŃSTWA) ZA 2014 ROK

W 2014 r. w ramach części 58 Budżetu Państwa – Główny Urząd Statystyczny, działalność statutową prowadziło 20 jednostek budżetowych statystyki publicznej, tj.:

- 16 urzędów statystycznych,
- Centralna Biblioteka Statystyczna,
- Centrala GUS,
- Centrum Informatyki Statystycznej,
- Zakład Wydawnictw Statystycznych,

oraz instytucja gospodarki budżetowej – Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS.

Dochody budżetowe

W 2014 roku zaplanowano dochody budżetowe w wysokości 3.475 tys. zł, które wykonano na kwotę 4.483 tys. zł, tj. 129,0% planu.

Głównymi źródłami pozyskania dochodów budżetowych w 2014 roku były:

- Wpływy z usług (§ 0830): na kwotę 2.716 tys. zł, tj. 60,6% ogółu dochodów, które uzyskano przede wszystkim z tytułu: przejętych zadań, które w 2010 roku były finansowane z rachunku dochodów własnych (95,3% tego paragrafu), administrowania lokalami w oddziałach oraz udostępniania i rozpowszechniania wynikowych informacji statystycznych. Przekroczenie planu w zakresie wpływów z usług (2.471 tys. zł) o 245 tys. zł, tj. o 9,9% spowodowane było głównie pozyskaniem nowych zleceniodawców, których nie uwzględniono na etapie planowania.
- Wpływy z różnych dochodów (§ 0971): na kwotę 963 tys. zł (dot. Centrali GUS) i stanowiły 21,5% ogółem uzyskanych dochodów, głównie z tytułu zwrotu kosztów poniesionych w latach poprzednich na zakup biletów lotniczych, refundacji kosztów delegacji i 6 projektów. Na przekroczenie planu (200 tys. zł) o 763 tys. zł, tj. o 381,5% miały wpływ m.in.: szacowanie wysokości wpływów z uwagi na nieporównywalność

danych, zróżnicowanie umów o dotacje, na etapie konstruowania projektu planu dochodów i wydatków budżetowych nie było również możliwe dokładne oszacowanie wpływów z tytułu zwrotu z Komisji Europejskiej.

- Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (§ 0750): na kwotę 310 tys. zł stanowiły 6,9% ogółem uzyskanych dochodów i pochodziły przede wszystkim z tytułu: wynajmu wolnych pomieszczeń, powierzchni dachowej (Urząd Statystyczny w Poznaniu) i parkingowej (Urząd Statystyczny w Warszawie), wpływów z najmu pomieszczeń w CIS Zakład w Radomiu oraz z tytułu wynajmu powierzchni wspólnej i podatku od nieruchomości (Urząd Statystyczny w Szczecinie). Przekroczenie planu (274 tys. zł) o 36 tys. zł, tj. o 13,1% było spowodowane głównie wygaszeniem we wrześniu zamiast w marcu 2014 r. trwałego zarządu do nieruchomości w Urzędzie Statystycznym w Poznaniu.
- Wpływy ze sprzedaży wyrobów (§ 0840): na kwotę 229 tys. zł stanowiły 5,1% ogółem uzyskanych dochodów i pochodziły przede wszystkim z tytułu: sprzedaży publikacji oraz wydawnictw GUS i urzędów statystycznych (roczników statystycznych, branżowych i województw, biuletynów i publikacji branżowych, dzienników urzędowych GUS) oraz ich prenumeraty. Niższe wykonanie planu dochodów (393 tys. zł) o 41,7% było spowodowane przede wszystkim mniejszą sprzedażą publikacji statystycznych, w związku z faktem, iż większość publikacji dostępnych jest bezpłatnie w Internecie.
- Wpływy z różnych dochodów (§ 0970): na kwotę 210 tys. zł stanowiły 4,7% ogółem uzyskanych dochodów i dotyczyły: rozliczeń składek na ubezpieczenia społeczne, wydatków za media, prywatnych rozmów telefonicznych pracowników, kar umownych uzyskanych z tytułu opóźnień aktywacji usług telefonicznych i prac budowlanych, sprzedaży makulatury i złomu.

Pozostałe dochody (§§: 0580, 0870, 0920, 2390 i 2910), uzyskane w na łączną kwotę 56 tys. zł (1,2% ogółem uzyskanych dochodów) dotyczyły wpłat z tytułu: wpływów ze sprzedaży składników majątkowych, grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych, naliczonych odsetek od nieterminowego regulowania należności, wpływów ze zwrotów dotacji oraz płatności, wpływów do budżetu zysku instytucji gospodarki budżetowej.

Wydatki budżetowe

W Głównym Urzędzie Statystycznym plan wydatków po zmianach na koniec 2014 roku ukształtował się na poziomie 395.673 tys. zł i w porównaniu do ustawy budżetowej był wyższy o 1.212 tys. zł, tj. o 0,3%; zwiększenia dokonano na podstawie decyzji Ministra Finansów z rezerwy celowej ujętej w budżecie państwa.

Wykonanie wydatków budżetowych w 2014 roku wyniosło 393.743 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach, oraz 101,7% wykonania z 2013 r. (387.277 tys. zł).

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki w trzech działach:

- **Dział 150 – Przetwórstwo przemysłowe** - wydatki budżetowe wykonane w 2014 roku w wysokości 8.644 tys. zł, z tego:
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 24 tys. zł,
 - wydatki bieżące w wysokości 8.587 tys. zł.

Wydatki związane były głównie z drukiem publikacji, informacji i formularzy sprawozdawczych, opracowań graficznych oraz redakcyjno-technicznych publikacji i informacji GUS. Plan po zmianach na koniec 2014 roku wyniósł 8.671 tys. zł i w porównaniu do ustawy budżetowej był wyższy o 2 tys. zł; zwiększenie dot. wydatków bieżących dokonane zostało decyzją Ministra Finansów z rezerw celowych z przeznaczeniem na realizację projektu nr 10/2014/ADM2014.

- **Dział 720 – Informatyka** - wydatki budżetowe wykonane w 2014 roku w wysokości 181.910 tys. zł, z tego:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 205 tys. zł,
- wydatki bieżące wraz ze współfinansowaniem projektów realizowanych z udziałem środków UE w wysokości 180.143 tys. zł,
- wydatki majątkowe w kwocie 1.563 tys. zł.

Plan po zmianach 2014 roku był wyższy w stosunku do ustawy budżetowej o 55 tys. zł. Zwiększenia wydatków dokonane zostały decyzjami Ministra Finansów z rezerw celowych z przeznaczeniem na sfinansowanie dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

- **Dział 750 - Administracja publiczna** - wydatki budżetowe wykonane w 2014 roku w wysokości 181.910 tys. zł, z tego:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 686 tys. zł,
- wydatki bieżące wraz ze współfinansowaniem projektów realizowanych z udziałem środków UE w wysokości 205 tys. zł,
- wydatki majątkowe wraz ze współfinansowaniem projektów realizowanych z udziałem środków UE w kwocie 8.439 tys. zł.

Zgodnie z ustawą budżetową na 2014 rok limit wynagrodzeń osobowych został ustalony w wysokości – 282.748 tys. zł, z tego:

- osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń – 64.223 tys. zł oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne – 5.270 tys. zł,
- osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe („R”) – 545 tys. zł,
- członkowie korpusu służby cywilnej – 196.491 tys. zł oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne – 16.219 tys. zł.

Plan po zmianach wynagrodzeń ogółem GUS w 2014 roku wyniósł 279.470 tys. zł (łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym – DWR) i w podziale na status zatrudnienia był następujący:

- osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń: 69.832 tys. zł (wzrost o 339 tys. zł),
- członkowie korpusu służby cywilnej: 209.093 tys. zł (spadek o 3.617 tys. zł),
- osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe: 545 tys. zł.

Limit wynagrodzeń osobowych uległ zmianie w wyniku:

- zwiększenia decyzjami Ministerstwa Finansów środków o kwotę 125 tys. zł, które zostały przeznaczone na sfinansowanie dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego,
- zmniejszenia decyzjami Prezesa GUS środków o kwotę 3.404 tys. zł, które zostały przeznaczone na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 61 tys. zł, Państwowy Fundusz

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i wydatki bieżące – 3.343 tys. zł (w tym PFRON - 1.466 tys. zł).

Ogółem w porównaniu do ustawy budżetowej plan po zmianach uległ zmniejszeniu łącznie o kwotę 3.278 tys. zł. Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2014 r. wyniosło 5.967 etatów, z czego 4.238 etatów w korpusie służby cywilnej, 1.725 etatów pozostali pracownicy i 4 etaty „R”. W 2014 roku w jednostkach służb statystyki publicznej przeciętne miesięczne wynagrodzenie osobowe (łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym) wyniosło 3.864 zł. Natomiast bez dodatkowego wynagrodzenia rocznego wyniosło 3.601 zł.

Zobowiązania budżetowe

W GUS zobowiązania budżetowe na dzień 31 grudnia 2014 r. wyniosły 23.250 tys. zł i stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. (24.533 tys. zł) zmalały o 1.283 tys. zł, tj. o 5,2%. Zobowiązania dotyczyły głównie naliczonego dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2014 r. wraz z pochodnymi – na łączną kwotę 22.738 tys. zł oraz zakupu energii elektrycznej – na kwotę 334 tys. zł.

Zobowiązania wymagalne w 2014 r. nie wystąpiły.

Należności

W GUS stan należności ogółem (w tym wymagalnych) wyniósł 473 tys. zł i w stosunku do stanu należności na koniec 2013 r. (168 tys. zł) zwiększył się o 305 tys. zł, tj. o 181,5%.

Należności wymagalne na koniec 2014 r. wyniosły 90 tys. zł i w stosunku do należności wymagalnych na koniec 2013 r. (125 tys. zł) były niższe o 35 tys. zł, tj. o 28,0%.

Instytucja gospodarki budżetowej

W ustawie budżetowej na 2014 rok dla Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS (CBiES GUS) przychody z tytułu prowadzonej działalności zostały określone w wysokości 8.052 tys. zł (z tego: 6.500 tys. zł z tytułu realizacji badań statystycznych i 1.552 tys. zł z tytułu realizacji szkoleń i działalności konferencyjnej), natomiast koszty funkcjonowania w kwocie 8.027 tys. zł. Wynik brutto został zaplanowany w wysokości 25 tys. zł (w tym: 5 tys. zł – podatek dochodowy od osób prawnych i 8 tys. zł – pozostałe obciążenia wyniku finansowego). W 2014 roku limit przychodów i kosztów ogółem nie uległ zmianie.

Przychody na koniec 2014 roku CBiES GUS osiągnęło w łącznej wysokości 5.415 tys. zł (z tego: 5.394 tys. zł z prowadzonej działalności i 21 tys. zł z pozostałych przychodów), tj. 67,3% planu po zmianach. Przychody z prowadzonej działalności dotyczyły zrealizowanych badań na kwotę 3.970 tys. zł, wykonania planu działalności szkoleniowo-konferencyjnej na kwotę 1.415 tys. zł oraz sprzedaży towarów na kwotę 9 tys. zł.

Koszty funkcjonowania instytucji na koniec 2014 roku wyniosły 5.388 tys. zł, tj. 67,1% planu po zmianach. Wynik finansowy brutto wyniósł 27 tys. zł. Po naliczeniu podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 5 tys. zł, wynik finansowy netto wyniósł 22 tys. zł. CBiES GUS po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego za 2014 r. (bilansu) dokonało wpłaty do budżetu w wysokości 9 tys. zł (40% zysku netto) i wpłaty na fundusz instytucji gospodarki budżetowej w wysokości 13 tys. zł (60% zysku netto).